

ROZPORZĄDZENIA URZĘDOWE

ŁOMŻYŃSKIEJ KURJI DIECEZJALNEJ.

Nr 5.

Łomża, dnia 1 maja 1934 r.

Rocznik VI.I.

T R E Ś Ć :

34	Encyklika jubileuszowa.	39	Ubezpieczenie służby kościelnej.
35	List pasterski.	40	Liga obrony powietrznej i przeciwgazowej.
36	Wizytacje pasterskie.	41	Zbiórka na Dar Narodowy 3 maja.
37	Pomoc dla Uniwer. Lubelskiego.	42	Zmiany w duchowieństwie.
38	Rekolekcje.		

Nr 34.

**Jego Świątobliwości Pana Naszego z Opatrzności Bożej
Papieża PIUSA XI**

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA,

którą powszechny, nadzwyczajny Jubileusz r. 1933 do 1934
obchodzony w Rzymie, rozszerza się na cały świat katolicki*)

PIUS Biskup sługa sług Bożych wszystkim wiernym, którzy z pismem niniejszem się zaznajomią, pozdrowienie i błogosławieństwo apostolskie.

Powszechny, nadzwyczajny Jubileusz, ogłoszony przez Nas w roku ubiegłym ku uczczeniu dziewiętnastowiekowej pamięci Odkupienia rodzaju ludzkiego i już szczęśliwie zakończony, przyniósł wskutek obmycia i oczyszczenia dusz i podniesienia ich „z domu ziemskiego tego zamieszkania” do wyżyn niebiańskich tyle i tak niezwykłych łask i pociech nadprzyrodzonych, że nie możemy powstrzymać się, aby nie złożyć najlepszemu, wszechpotężnemu Bogu dzięków niespożytych. Widzieliśmy bowiem w ciągu tego miłościwego Lata — a było to wedle mniemania Naszego rzeczą miłą dla dobroćliwości Bożej — niezliczonych synów dążących osobno i zbiorowo do tego uszczęśliwiającego Miasta i przypuszczaliśmy ich przed oblicze Nasze i pokrzepialiśmy ich słowem ojcowskim. A dokonywało się to wśród wszystkich warstw społeczeństwa i wśród ludu roboczego, który pracą codzienną zdobywa utrzyma-

*) W tłumaczeniu J. E. X. Biskupa Dr. Okoniewskiego.

nie; wśród najwybitniejszych w krajach jednostek, które w nader trudnych tych czasach — przykład to godny wszelkiej pochwały — zyskiwały widocznie pomoc niebiańską nietylko dla siebie, ale także dla swoich; wśród tych, którzy kwitnącą cieszą się młodością, i wśród tych, którzy starością niemal nadwątleni nie ułękli się trudów podróży do Rzymu. I nietylko z Włoch i najbliższych państw, lecz z zamorskich także krajów i ze wszystkich stron przybywali, tak, że starożytne bardzo Rzymu świątynie, święte katakumby a nawet ulice miasta rozbrzmiewały doniosłym śpiewem, który tłumy wiernych „wszelkiego języka, kraju i narodu” najpobożniej zawodziły. A nie rzadko można było dostrzec mężów i niewiasty podejmujących za przykładem dawnych pielgrzymów pieszo podróż i przybywających do Rzymu, aby ujrzeć Ojca wspólnego i uzyskać przebaczenie dla istot powierzonych swojej pieczy. Oddajemy im pochwałę ojcowską, tem więcej, że z powodu przykrego kryzysu ekonomicznego, nękającego nas tak długo, pątnicy niejedni zapobiec musieli niemałym trudnościom i przewyciężyć je, aby powziąć i w czyn zamienić postanowienia tego rodzaju.

Ale, ponieważ nie wszyscy, którzy pragnęli, podążyć mogli do Rzymu celem uzyskania nader obfitych skarbów łaski niebiańskiej, uważamy za rzecz odpowiednią, aby na mocy zwyczaju i praktyki Stolicy Apostolskiej możność odpustu jubileuszowego dana w mieście uszczęśliwiającem mieszkańcom jego, pątnikom do dnia dzisiejszego, dostępną była wszędzie przez rok cały. Aby cel ten zbawienny osiągnąć, wzywamy wszystkich rządców Kościoła, przede wszystkim Biskupów, aby przez odpowiednie kazania i ćwiczenia duchowe oraz pobożne nabożeństwa jak najwięcej wiernych przygotowali należycie i wszelkimi nakłaniali siłami do zmazania win przez Sakrament Pokuty i uzyskania dobrodziejstw tegoż odpustu zupełnego. Niech ich zachęca, aby wedle Naszej intencji zanosili modły do Boga. Co do tej intencji zaś pragniemy, aby oprócz tych celów, które poleciliśmy w Liście Apostolskim „Quod nuper”, mianowicie aby przywrócono wszędzie należyta wolność Kościołowi, a ludy wszystkie doprowadzono do pokoju, zgody i prawdziwej pomyślności, prośby wiernych również gorliwie wyjednały stały rozwój wytrwałej i nieustępliwej działalności Misjonarzy i przywiodły szczęśliwie od Kościoła odszczepionych do jednej Jezusa Chrystusa owczarni.

Nadto pragniemy dorzucić jeszcze do tej intencji Naszej szczegól, który Nam bardzo leży na sercu. W niejednych bowiem krajach wzrastają usiłowania „Walczących Ateuszów”, którzy buntując

się zuchwale przeciw Bóstwu, chępią się hasłem swoim bezbożnym i zbrodniczym jakby znamieniem własnym: „Bez Boga, przeciw Bogu”, dlatego uważamy za rzecz bardzo na czasie, aby przez przedłużenie obecne ekspiacyjnego tego roku na cały świat katolicki straszliwą ową krzywdę wyrządzoną Boskiemu Majestatowi modlitwą i zadosyć uczynieniem wedle możliwości wynagrodzić. Prosimy, aby to uczynili wszyscy wierni, mianowicie: wyjednali od Ojca miłosierdzia, aby ohydne przewrotnych owych ludzi wysiłki, zmierzające nietylko przeciw wszelkiej religii, lecz także wszelkiej kultury i prawdziwej cywilizacji, przecież ustały i w niewecz się obróciły. Niech uzyskają i to prośbami i ofiarami swemi, aby Zbawiciel rodzaju ludzkiego zaślepione ich umysły — mamy na myśli wypierających się Boga i nienawidzących Go — poraził promieniem światła niebiańskiego a poruszonych wstydem zbawiennym i pokutą, przywiódł miłościwie do uścisku ojcowskiego. — Mamy zamiar w związku z tą sprawą przed ukończeniem uroczystości jubileuszowych wziąć udział w Bazylice Watykańskiej w modłach błagalnych w dniu, który swego czasu oznaczymy.

Powagą zatem Boga wszechmocnego, świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Naszą rozszerzamy wielki Zbawienia Bożego Jubileusz, obchodzony w Rzymie, niniejszem Listem Apostolskim na cały świat katolicki, mianowicie na Kościół zachodni i Kościół wschodni, i przedłużamy go na rok cały w ten sposób, że można go od oktawy Wielkanocnej niniejszego roku aż do oktawy Wielkanocnej przyszłego roku 1935 uzyskać.

Udzielamy zatem i nadajemy wszystkim obojga płci wiernym, choćby w ubiegłym roku Jubileusz uzyskali, powagą Naszą apostolską odpust najzupełniejszy całej kary, którąby za grzechy odcierpieć musieli. Uzyskać go mogą wszędzie poza Rzymem i jego przedmieściami po uzyskaniu odpuszczenia i przebaczenia grzechów swoich, byleby należycie Sakramentem Pokuty oczyszczeni i Komunią św. pokrzepieni, kościoły albo kaplice publiczne w tym celu wyznaczone w czasie ustanowionym pobożnie nawiedzili. Wszystko to powinni spełnić wedle zasad, które się niebawem ustali.

I. Biskupi Ordynariusze oznaczają sami albo przez kapłanów doświadczonych, którym też, jeśli zechcą, władzę tę przez cały rok pozostawiają — celem przeprowadzenia nawiedzań jubileuszowych w stolicy biskupiej kościół katedralny i trzy inne kościoły albo kaplice publiczne, w których przynajmniej niekiedy odprawia się Msza św.; w przedmieściu zaś i w innych częściach diecezji ozna-

czą kościół parafjalny poszczególnej diecezji oraz w obrębie tejże parafji trzy inne kościoły albo kaplice, jak wskazaliśmy to wyżej. To samo zarządzają w Kościele Wschodnim Patriarchowie i inni Biskupi Ordynariusze sami albo przez kapłanów delegowanych; jednakże każdy w swojej eparchji albo diecezji.

II. Jak w ciągu ubiegłego roku ekspiacyjnego w Rzymie, tak wśród roku przyszłego, należy potrzykroć nawiedzić każdy oznaczony kościół albo kaplicę publiczną. Nawiedzić je można już to tego samego dnia, już też w dniach następnych, tak że wierni wyszedłszy codopiero z świątyni, mogą wejść natychmiast ponownie, celem drugiego i trzeciego nawiedzenia. Jeśli w jakimś miejscu nie ma czterech kościołów albo kaplic publicznych, Biskupi Ordynariusze mogą zarządzić sami albo przez delegatów swoich, aby dwanaście przepisanych nawiedzań wolno odbyć w mniejszej ilości kościołów, mianowicie tak, że albo cztery nawiedzania odbędą się w trzech kościołach, albo sześć w dwóch, albo dwanaście w jednym tylko kościele.

III. Aby modlitwy odmawiane podczas owych nawiedzań świętych silniej zwracały i pobudzały umysły wiernych do rozważania Zbawienia Bożego, a zwłaszcza Męki Pańskiej, postanawiamy i zarządzamy co następuje: oprócz modlitw, które dobrowolnie ze względu na własną pobożność zanoszą się do Boga, należy przed ołtarzem Najśw. Sakramentu odmówić pięć razy „Ojcze Nasz, Zdrowaś i Chwała Ojcu i nadto raz wedle Naszej instancji; niech następnie wszyscy przed obrazem Chrystusa Ukrzyżowanego odmówią 3 razy „Wierzę w Boga“ i raz modlitewkę „Wielbimy Cię, Chryste, i błogosławimy, Tobie, i td.“ albo inną podobną; niebawem udadzą się do Matki Bożej i zmówią tam, rozważając Jej boleści, siedem razy „Zdrowaś Marja“, dodając raz westchnienie: „Święta matko, rzewnie proszę, i td.“ albo inne tego rodzaju; w końcu zbliżą się do ołtarza Najśw. Sakramentu i odmówią pobożnie wyznanie wiary zwykłą formułą: „Wierzę w Boga“ (zob. List Apostolski „Quod nuper“ z dnia 5 stycznia 1933).

Wierni Kościoła Wschodniego winni podczas nawiedzań jubileuszowych i modlitw publicznych na część Najśw. Sakramentu, Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego oraz Bogarodzicy Dziewicy albo wedle Naszej Intencji, również podczas wyznania wiary wedle przepisanej formuły stosować się do zasad, które dla rozmaitych obrządków ich Patriarchom i Biskupom Ordynariuszom Nasza św. Kongregacja dla Kościoła Wschodniego poda swego czasu. Nadto

udziela się poszczególnym Biskupom Ordynariuszom władzy zamieniania modlitw przepisanych podczas świętych nawiedzań prywatnych na modlitwy inne. Wierni Kościoła Wschodniego przebywający poza granicami swego terytorjum mogą również, jeśli przyłączają się do pątników obrządku łacińskiego posługiwać się formułami przepisanimi dla Łacinników; poszczególnym osobom wolno odmawiać formuły własne albo formuły obrządku łacińskiego.

IV. Ponieważ niektóre modlitwy odmówić należy wobec Jezusa Chrystusa ukrytego pod zasłonami Eucharystycznymi, Biskupi Ordynariusze powinni przy oznaczaniu kościołów albo kaplic publicznych starać się o wybranie takich, w których Najśw. Sakrament zazwyczaj prawowicie się przechowuje albo przynajmniej w czasie nawiedzania obecny być może. Jeśli zaś z specjalnych względów — co zwłaszcza w krajach misyjnych zająć może — przeprowadzić tego nie można, nie należy żadnej z modlitw przepisanych opuszczać. Te, które Jezusowi Chrystusowi Eucharystycznemu przedłożyć należy, mogą wierni w myśli i duchu z czcią zanosić do Najśw. Sakramentu, lubo nieobecnego, składając najgorętsze dzięki za podziwienia godny dar Eucharystji i zadośćuczynienia najpobożniejsze za zniewagi temuż Sakramentowi wyrządzone. W takich również okolicznościach odbyć się może wyznanie wiary wobec Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego.

V. Aby wierni łatwiej mogli podjąć nawiedzenia jubileuszowe udziela się im możliwości odbycia ich również poza obrębem swojej parafji albo diecezji, jednakże w kościołach dla miejsc owych wyznaczonych. Możliwości tej udziela się także ludom misyjnym z uwzględnieniem poszczególnych okoliczności.

VI. Zarządzamy nadto, aby jak praktykowano w Rzymie podczas ubiegłego roku błagalnego wierni uzyskać mogli Jubileusz dla siebie i dla zmarłych tyle razy, ile razy spełnią przepisane uczynki, z tem jednak zastrzeżeniem, że nie można podejmować uczynków celem uzyskania Jubileuszu drugiego, zanim nie ukończy się rozpoczętych uczynków dla pierwszego.

VII. Aby przyjść tym z pomocą, którzy w szczególnych znajdują się okolicznościach, postanawiamy co następuje:

1. Marynarze oraz wszyscy, którzy na okrętach są zajęci, mogą jeśli statek, na którym podróżują, posiada kaplicę, w której się Msza św. odprawia, w niej odbyć jubileuszowe nawiedzenia. Jeśli kaplicy niema, zezwalamy, aby skoro zawiną do jakiego por-

tu, tamże w jakimkolwiek kościele odbyli nawiedzenia i odmówili przepisane modlitwy.

2. Biskupi ordynariusze mogą sami albo przez delegatów duchownych tym, którzy w sposób przepisany nie mogą odbyć wizytacji albo liczbę ich zmniejszyć albo ścieścić ilość kościołów nawiedzanych albo w końcu nawiedzenia święte zamienić na uczynki pobożne lub dobroczynne, zastosowane do położenia poszczególnych osób. — Za osoby podlegające przeszkodom uważamy tu zakonnice, siostry zakonne, tercjarki, pobożne niewiasty i dziewczęta oraz inne osoby w szkołach żeńskich czyli internatach przebywające; pustelników żyjących w klasztorach wedle reguły zakonnej i oddanych raczej kontemplacji aniżeli życiu czynnemu jak Trapiści, Kameduli i Kartuzjanie; jeńców i więźniów; kapłanów i zakonników, zatrzymanych celem poprawy w klasztorze albo innych domach. Za podlegających przeszkodom uważa się również tych, którzy dozorują w domu czy szpitalu albo słabego są zdrowia oraz tych wszystkich, którzy chorym są potrzebni; wogóle wszystkich, którzy mają pewną przeszkodę uniemożliwiającą im przepisane nawiedzenia; to samo prawo przysługuje wedle naszej decyzji robotnikom, których określiliśmy w Konstytucji „Qui umbratitem vitam“ z dnia 30 stycznia roku ubiegłego; nakoniec starców, którzy siedemdziesiąty rok życia przekroczyli.

3. Biskupi Ordynariusze mogą także — również przez delegatów, jak nadmieniliśmy powyżej mniejszą wyznaczyć ilość nawiedzeń: a) zgromadzeniom duchownym albo zakonnym, uznanym przez Władzę kościelną; b) bractwom, pobożnym stowarzyszeniom, oraz tym tylko związkom świeckim, które zajmują się rozwojem dzieł katolickich; c) młodzieży, żyjącej w kolegiach albo odwiedzającej kolegja celem nauki i wychowania codziennie albo w dniach oznaczonych d) wiernym wszystkim, którzy pod przewodnictwem proboszcza albo kapłana przezeń wydelegowanego, albo innego kapłana — jednakże tylko w miejscu, w którym niema prawowicie ustanowionej parafji — mają nawiedzenia odprawić. — Niech Biskupi Ordynariusze pod tym warunkiem zmniejszają ilość nawiedzeń, że owi wymienieni wszyscy podążą do świątyń nawiedzanych procesjonalnie, choćby bez oznak swoich.

4. Gdzie zaś z jakiegokolwiek powodu nie wolno urządzać pochodu po ulicach, może Biskup Ordynariusz oraz wymienieni jego delegaci ścieścić i zmniejszyć ilość nawiedzeń, byleby wewnątrz świątyni albo pochód się rozwinął, albo przynajmniej nawiedzenie

odbyło się uroczyście i wspólnie przez wszystkich tam zgromadzonych. Biskup Ordynariusz oraz jego delegaci nie mogą jednak nikogo zwolnić od obowiązku spowiedzi sakramentalnej i Komunii św., chyba że kogoś od jednego albo drugiego obowiązku powstrzymuje ciężka choroba.

VIII. W sprawie uprawnień, które spowiednicy, a probowani zresztą wedle zasad prawnych, w spowiedzi jubileuszowej posługiwać się mogą, zarządzamy co następuje:

1. Spowiednicy zatrzymują władzę rozgrzeszenia, dyspensowania, zamieniania, które od niniejszej Stolicy Apostolskiej uzyskali prawnie na zawsze, albo do czasu; zatrzymują je w granicach uzyskanych.

2. Zakonnikom oraz innym niewiastom, dla których spowiedzi na mocy przepisu Kodeksu potrzebna jest specjalna aproba Biskupa Ordynariusza, wolno wybrać sobie jakiegokolwiek spowiednika przez tegoż Biskupa dla obojej płci aprobowanego, wobec którego spowiedź jubileuszową mogą złożyć; spowiednikowi temu udzielamy zezwolenia, aby podczas spowiedzi jubileuszowej tylko użyć mógł wszystkich władz, które na podstawie niniejszej Konstytucji posiada już wobec wszystkich wiernych.

3. Spowiednikom wszystkim udzielamy władzy, aby wśród Miłościwego Lata mogli w obrębie sumienia w czasie sakramentalnej spowiedzi tylko i przez siebie samych rozgrzeszać każdego penitenta nie tylko od każdej cenzury i grzechu prawem zastrzeżonego Papieżowi albo biskupowi, ale także od cenzury nałożonej specjalnie (ab homine). Zwolnienie jednakże od tej cenzury niema znaczenia na zewnątrz (in foro externo).

IX. Z władz tych niezmiernie szerokich niech korzystają jedynie z zachowaniem następujących norm i wyjątków:

1. Niech nie rozgrzeszają jak tylko w okolicznościach i wedle przepisu can. 2254 Kodeksu Prawa Kanonicznego tych, którzy uwikłali się w cenzurę Papieżowi osobiście albo w sposób szczególniejszy (specialissimo modo) zastrzeżoną. Niech również nie rozgrzeszają jak tylko w okolicznościach can. 900 tych, którzy popadli w wypadek zastrzeżony Stolicy św. wedle normy dekretów św. Penitencjarji z dnia 16 listopada 1928 (zob. Acta Apost. Sedis, fol. XX, pag. 398). Na mocy tego dekretu jednak pozostaje również po uzyskanem rozgrzeszeniu obowiązek zwrócenia się do św. Penitencjarji i uległości wobec jej zarządzeń.

2. Niech również nie rozgrzeszają jak tylko wedle przepisu

can: 2254 prałatów kleru świeckiego obdarzonych — in foro externo zwykłą jurysdykcją, oraz wyższych przełożonych Zakonu, podlegającego bezpośrednio Stolicy Apostolskiej, którzy publicznie popadli w ekskomunikę zastrzeżoną Stolicy św.

3. Niech nie rozgrzeszają heretyków albo schizmatyków, którzy publicznie błędy swoje uzasadniali (dogmatizantes), chyba że po wyrzeczeniu się wobec spowiednika herezji albo schizmy naprawili należycie zgorszenie albo przyrzekli, że je skutecznie jak się należy, naprawią.

4. Niech nie rozgrzeszają również tych, którzy choćby potajemnie, należą do zakazanych sekt masońskich albo podobnych, jeśli nie wyrzekną się ich przynajmniej wobec spowiednika, nie naprawią zgorszenia i wycofają się z wszelkiej [współpracy albo poparcia jakiegokolwiek sekty; jeśli ksiąg, rękopisów i oznak, należących do owej sekty, skoro je dotąd posiadają nie oddadzą rozgrzeszającemu, by je najprędzej ostrożnie przesłał do św. Oficjum albo przynajmniej — z powodu słusznych i ważnych przyczyn — nie zniszczą ich sami; conajmniej, jeśli szczerze nie przyrzekną, że wymienione warunki spełnią najprędzej; nałożywszy im ponadto, stosownie do win, odprawienia ciężkiej pokuty zbawiennej i częstszej spowiedzi sakramentalnej.

5. Nie należy rozgrzeszać tych, którzy dobra albo prawa kościelne bez pozwolenia nabywali, jeśli ich nie zwrócą albo nie wniosą jak najprędzej do Biskupa Ordynariusza albo do Stolicy Apostolskiej o układ; — chyba że chodzi o miejscowości, w których Stolica Apostolska już inaczej zarządziła.

6. Ci sami spowiednicy mogą wszystkie bez wyjątku śluby prywatne, nawet zastrzeżone Stolicy Apostolskiej, również przysięgą wznowione, z słusznego powodu zamienić na inne uczynki pobożne. Ślub czystości zupełnej i wieczystej lubo pierwotnie złożony publicznie w zakonie obowiązujący w sposób zwykły albo uroczysty, następnie zaś po uzyskanej dyspensie od innych ślubów tego zakonu ważny i nienaruszony, mogą również z ważnego powodu na inne zamienić pobożne uczynki. Żadną jednakże miarą nie wolno tych zwalniać, którzy na podstawie wyższego święcenia zobowiązali się do celibatu, chociażby ich do stanu świeckiego sprowadzono; od zmiany zaś ślubów ze szkodą osoby trzeciej niech się powstrzymują chyba że osoba zainteresowana dobrowolnie i wyraźnie się na to zgodzi. Nakoniec niech ślub niegrzeszenia albo inne śluby, narażające na

karę, zamieniają jedynie na uczynek, który niemniej niż ślub ów sam powstrzymuje i broni przed grzechem.

7. Dyspensować mogą w obrębie sumienia tylko i sakramentu od wszelkiej irregularitas zawinionej i zupełnie tajnej; również od irregularitas, o której mowa w can. 985.4^o ale tylko w tym celu, aby penitent święcenia już odebrane mógł bez niebezpieczeństwa zniesławienia albo zgorszenia wykonywać.

8. Dyspensować mogą również w obrębie tylko sumienia i sakramentu i od tajnej przeszkody pokrewieństwa w drugim albo trzecim stopniu (szóstym albo czwartym wedle obliczenia wschodniego) nawet stykającym się z pierwszym (czwartym albo trzecim wschodnim), nielegalnego pochodzenia, celem naprawienia, nie zaś zawarcia małżeństwa.

9. Natomiast mogą dyspensować od tajnej przeszkody zbrodni jeśli żądana strona bezpośrednio się do niej nie przyczyniła, czy chodzi o małżeństwo zawarte, czy zawrzeć się mające; z obowiązkiem w pierwszym wypadku odnowienia wedle can. 1135 przyzwolenia (consensus); z nałożeniem w obydwóch ciężkiej i długiej pokuty zbawiennej.

10. W sprawie nawiedzań czterech kościołów mogą spowiednicy poszczególnym osobom, które z słusznej przyczyny w przepisany sposób odbyć ich nie mogą, udzielić już to dyspensy od odwiedzenia jakiegoś kościoła, zamieniając je — jeśli możliwa — na odwiedzenie innego, już też zmniejszyć ilość nawiedzeń. Osobom zaś, które powstrzymane chorobą albo inną przeszkodą legalną nie mogą nawiedzić wspomnianych kościołów niech zamienią nawiedzenia na inne uczynki pobożne, które spełnić mogą. Niech jednak spowiednicy sobie uświadomią, że obciążają sobie sumienie, jeśli nierozważnie i bez słusznej przyczyny wiernych od tych nawiedzań zwolnią. Dyspensowanym słusznie od nawiedzań niech nie zezwalają, żeby zaniechali modlitw na intencję naszą, które od nawiedzań można odłączyć; na korzyść chorych tylko wolno je także zmniejszyć.

11. Niech od obowiązku przepisanej spowiedzi, której nie zastępuje spowiedź nieważna ani też obowiązkowa spowiedź doroczna, nie zwalniają nikogo, nawet i tego, któremu zbywa na koniecznej materji spowiedzi.

12. Co do Komunii św. nie wolno tego rodzaju obowiązku zamieniać na inne uczynki pobożne, chyba że chodzi o chorych, którzy przyjąć jej nie mogą. Zezwalamy jednakże z powodu

Jubileuszu na zastąpienie jej przez Wiatyk, ale nie przez Komunię Wielkanocną.

13. Niech spowiednicy wiedzą, że mogą władz opisanych użyć wobec wszystkich wiernych tak Kościoła Zachodniego jak Wschodniego, którzy przystąpią do nich do spowiedzi w tym zamiarze szczerym i niewzruszonym, aby uzyskać odpust jubileuszowy.

Władz jednakże zwalniania z grzechów i cenzur kościelnych oraz dyspensowania od irregularitas mogą wobec tego samego penitenta użyć raz tylko, kiedy po raz pierwszy zyskuje odpust jubileuszowy; również wtedy tylko, kiedy od oktawy Wielkanocnej roku bieżącego nie był przez innego spowiednika zwolniony od grzechów i cenzur albo nie uzyskał dyspensy od irregularitas.

Innemi zaś uprawnieniami — również uprawnieniem zmniejszania albo zamieniania nawiedzań wedle normy podanej pod n. 10 — posługiwać się mogą zawsze nawet na korzyść tego samego penitenta.

Lecz jeśli by ktoś po rozpoczęciu przepisanych warunków w zamiarze uzyskania niniejszego jubileuszu nie mógł dopełnić naznaczonej ilości nawiedzań, zarządzamy, pragnąc miłościwie poprzeć chęć pobożną i stanowczą, aby po należytej spowiedzi i po zasileniu się Komunią św. uzyskał wymieniony odpust tak samo, jak gdyby spełnił wszystkie uczynki.

Pragniemy zatem, aby wszystkie zarządzenia i wyjaśnienia niniejszego Listu Apostolskiego pozostały nienaruszone i ważne celem rozprzestrzenienia Jubileuszu na cały świat katolicki bez względu na jakiegokolwiek przepisy temu przeciwne, przykazujemy zaś, aby kopjom i urywkom Listu tego jednakże podpisanym przez notariusza publicznego i opatrzonym pieczęcią dostojnika kościelnego, zawierzonemu tak samo, jakby zawierzonemu niniejszemu Listowi, gdyby był przedłożony i okazany.

Nie wolno zatem nikomu osłabiać niniejszego Naszego daru, Naszej woli, Naszego wyjaśnienia danego na piśmie albo zuchwalemu się opierać. Jeśli by zaś ktoś ośmielił się je zaczepić, niech wie, że ściąga na siebie gniew Boga Wszechmocnego oraz św. Apostołów Piotra i Pawła.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 2 kwietnia 1934, Pontyfikatu Naszego roku trzynastego.

(—) *Br. T. Pius. Z. K. Kard. Boggiani,*
Kancierz Św. K. Rz.

(—) *Wawrzyniec Lauri,*
Penitencjarz Większy.

Powyższą Konstytucję Apostolską WW. Ks. Ks. Proboszczowie odczytają z ambon w święto Wniebowzięcia Pańskiego i w niedzielę następną.

1. W myśl tej Konstytucji przeznaczam dla nawiedzeń jubileuszowych: w Łomży kościół katedralny, kościół Wniebowzięcia Najsw. Marji Panny, kościół OO. Kapucynów i kościół P.P. Benedyktynów, z których każdy trzeba nawiedzić po trzykroć.

2. W innych parafjach, w których jest tylko kościół parafjalny, należy go nawiedzić dwanaście razy. W parafjach posiadających oprócz kościoła parafjalnego jeszcze inny kościół lub kaplicę publiczną, w których znajduje się Najsw. Sakrament, należy je nawiedzić w równej ilości tak, aby ilość nawiedzeń wyniosła ogółem dwanaście.

3. Spowiednicy otrzymali obok upoważnień pro foro interno także upoważnienie do stosowania ulg w sprawie nawiedzań kościołów (pkt. 10 Konstytucji).

4. Nadto upoważniam Ks. Ks. Proboszczów do stosowania ulg wobec osób, wymienionych w pkt. VII ad 2 oraz w przypadkach podanych w punkcie VII ad 3 (i 4) Konstytucji.

5. Warunki zyskania odpustu jubileuszowego wydrukowane na osobnych kartach Ks. Ks. Proboszczowie wywieszą w kościołach i kaplicach publicznych, które mają być nawiedzane. Kart tych dostarczą Ks. Ks. Dziekani.

6. Ks. Ks. Proboszczowie zechcą od czasu do czasu zachęcać parafjan do korzystania z łask jubileuszowych i urządzać wspólne nawiedzania kościołów.

Łomża, 15. kwietnia 1934.

† Stanisław Bp.

№ 35.

List pasterski.

Drodzy diecezjanie.

Jednym z głównych zadań Kościoła Chrystusowego jest nauczanie wiary. To zadanie spełnia Kościół w świątyniach oraz w szkołach dla pożytecznego nauczania przeznaczonych.

Stolica św. zawierając w r. 1925 z Państwem polskim układ zwany Konkordatem, szczególniejszy nacisk położyła na nauczanie religii w szkołach, które ma się odbywać z upoważnienia Kościoła,

bo nauczanie wiary nadprzyrodzonej przez Pana Jezusa jest powierzone Kościołowi. Poprzednio także Konstytucja Polska nałożyła na Państwo obowiązek wprowadzenia i utrzymywania nauki religii w szkołach powszechnych i średnich.

Zatem na podstawie i Konstytucji i Konkordatu nauka religii w szkołach odbywać się powinna, i to pod kierownictwem i nadzorem Kościoła a przez nauczycieli przez Kościół do nauczania upoważnionych.

Ponieważ owe przepisy Konstytucji i Konkordatu wymagały jeszcze szczegółowych wyjaśnień, Władza kościelna z Władzą szkolną we wspólnym porozumieniu zaraz po zawarciu Konkordatu najpotrzebniejsze wyjaśnienia uzgodniły i ogłosiły.

Atoli w ostatnich czasach poczęły zachodzić w tych sprawach poważne nieporozumienia. Niektóre Władze szkolne przestały przestrzegać pewnych przepisów tych obowiązujących umów, wskutek czego powstało w dziedzinie nauczania i wychowania religijnego młodzieży szkolnej przykre i szkodliwe zamieszanie.

Starania Władzy kościelnej o utrzymanie nadal zgodnego traktowania tej doniosłej sprawy, jaką jest nauczanie religii w szkołach, nie odniosły dotąd pożądanego skutku. Owszem stan ten pogarsza się coraz więcej.

W naszej diecezji Łomżyńskiej doszło już do tego, że kilkaset młodzieży w szkołach jest bez nauki religii i bez bezpośredniej opieki duszpasterskiej swojego ks. Prefekta, ponieważ władze szkolne nie powołują do szkół księży, przezemnie wyznaczonych, stawiając żądania niezgodne z przepisami wykonawczymi do Konkordatu.

W kilku pismach do Władz szkolnych wykazywałem niesłuszność ich stanowiska, jednak bezskutecznie. Pozostały też niewzględnione kilkakrotnie wnoszone prośby rodziców, głęboko zaniepokojonych o swe dzieci, wychowywane w szkołach bez nauki religii. Mimo tych zabiegów dotąd nie przywrócono nauki religii w rzeczonych szkołach, do której i Kościół i rodzice katolicy i młodzież na mocy obowiązujących przepisów mają prawo.

Obok tej krzywdy szkoła jeszcze pod innym względem objawia swój nieprzyjazny stosunek do religijnego wychowania młodzieży.

Oto od duchowieństwa i od rodziców otrzymałem w ostatnim czasie powiadomienie o zabranianiu naszym księżom prowadzenia na terenie szkolnym stowarzyszeń religijnych. Niektórzy nawet kierownicy szkół takie stowarzyszenia religijne rozwiązyali,

nie bacząc na to, że sprawy religijne, a więc także stowarzyszenia religijne podlegają władzy nie szkoły, lecz Kościoła.

Władza świecka, któraby zabraniała zrzeszania się katolików, starszych czy dzieci, w stowarzyszenia religijne, stałaby się winną wkraczania w prawa Kościoła a w obecnych warunkach złamałaby Konkordat przez Państwo Polskie ze Stolicą św. uroczyście zawarty.

Konkordat bowiem zaraz w pierwszy artykule mówi: „Kościół katolicki, bez różnicy obrządków, korzystać będzie w Rzeczypospolitej Polskiej z pełnej wolności. Państwo zapewnia Kościołowi swobodne wykonywanie Jego władzy duchownej i Jego jurysdykcji, jak również swobodną administrację i zarząd Jego sprawami i Jego majątkiem, zgodnie z prawami boskimi i prawem kanonicznem”.

Szkoła może niepozwalać na odbywanie w lokalu szkolnym zebrań religijnych, lecz nie może zabraniać młodzieży w wieku szkolnym będącej, brania udziału w życiu religijnem w takiej formie, jaką Kościół uważa za stosowną i pożyteczną dla dobra dusz młodzieży. Dziecko bowiem należy przedewszystkiem do Kościoła Chrystusowego i do rodziców, odpowiedzialnych głównie za religijne wychowanie młodego pokolenia.

Ktoby w tej działalności Kościołowi przeszkadzał, stałby się przed Bogiem odpowiedzialny za przeciwdziałanie sprawie Bożej.

Zachęcam przeto młodzież szkolną, aby jaknajliczniej zapisywała się do stowarzyszeń religijnych i nie zrażała się przeszkodami stawianymi jej przez szkołę. Proszę też rodziców, aby w tym duchu wpływali na swoje dzieci i nadal domagali się od władz szkolnych przywrócenia nauki religii. A duchowieństwu polecam otoczyć młodych swoich parafjan tem serdeczniejszą i gorliwszą opieką duszpasterską, używając przytem środków duszpasterskich, zalecanych przez Kościół św.

Młodzież zaś pozbawioną w szkole nauki religii, zachęcam do uczenia się prywatnie oraz do częstszego przystępowania do sakramentów św. A Pan Jezus dopomoże jej do przetrwania tego doświadczenia, którego nie ze swej winy doznaje.

Nadto wyjaśniam, iż Księża nauczający religii w szkołach, co do ustroju szkolnego i pod względem wewnętrznego szkolnego porządku stosują się do przepisów szkolnych.

Natomiast co do czynności kapłańskich i duszpasterskich, do których należą: nauczanie wiary w kościele czy w szkole, odprawianie nabożeństw, udzielanie sakramentów św. i prowadzenie sto-

warzyszeń religijnych, zależą oni od Władzy kościelnej. Jeśli by kierownicy szkół na odbywanie czynności duszpasterskich, n. p. zebrań stowarzyszeń religijnych w lokalach szkolnych nie pozwalali lub uzależniali je od swojego nadzoru, Księża będą je odbywali w innych odpowiednich lokalach parafjalnych.

Wiecie, drodzy diecezjanie, że wizytując poszczególne parafje, zalecałem wam umiłowanie szkoły polskiej jako waszej pomocnicy w wychowywaniu waszych dzieci. Prosiłem was przy tej sposobności także o utrzymywanie dobrego stosunku z nauczycielstwem, pracującym w bardzo trudnych warunkach.

Nauczycielstwu zaś wyrażałem podziękę za jego ofiarną pracę oświatową i umoralniającą. I teraz to samo powtarzam, przekonany głęboko o potrzebie współpracy Kościoła, domu rodzicielskiego i szkoły nad urabianiem młodego pokolenia.

Jednak nie mogę być obojętny na to, że religijny wpływ w szkole doznaje coraz większych trudności i że nasza katolicka młodzież w niektórych szkołach jest już pozbawiona nauki religii, prawem kościelnem i państwowem wyraźnie przepisanej.

Pragnąłem, drodzy diecezjanie, uniknąć tej przykrej dla mnie odezwy, i dla tego zabiegałem kilkakrotnie u Władz szkolnych o naprawę tego bolesnego stanu rzeczy.

Ponieważ Władze szkolne nie okazały dotąd skłonności do przywrócenia nauki religii i nieprzyjazna akcja przeciwko stowarzyszeniom religijnym młodzieży szkolnej nie ustaje a nadto dochodzą mnie skargi, jakoby młodzieży dotkniętej temi zarządzeniami szkoły, nie wziął w obronę, byłem zniwolony dać wam niniejsze wyjaśnienie i udzielić wskazówek odpowiedniego postępowania.

WW. Ks. Ks. Proboszczom polecam podać powyższy mój List pasterski w niedzielę dnia 6 maja b.r. (bez własnych dodatków) do wiadomości parafjan. Jeśliby zaś działalność wasza duszpasterska dla religijnego dobra młodzieży, w wieku szkolnym będącej, nasycać się miała i nadal na przeszkody, zechciejcie mnie powiadomić, abym mógł wydać dalsze zarządzenia potrzebne dla obrony religijnego wychowania młodzieży i praw naszego św. Kościoła.

Łomża, dn. 14 kwietnia 1934 r.

† Stanisław
Biskup Łomżyński.

№ 36.

Wizytacje pasterskie.

W roku bieżącym odbędą się wizytacje pasterskie w następujących parafjach:

1. przez J. E. Ks. Biskupa Ordynariusza w Drozdowie dnia 21 maja
2. przez J. E. Ks. Biskupa Sufragana.

w Szczepankowie	dniach 10 i 11	czerwca
w Miastkowie	" 11 i 12	"
w Nowogrodzie	" 12 i 13	"
w Dobrymlesie	" 14	rano
w Łosewie	" 14 i 15	"
w Wiźnie	" 17 i 18	"
w Bronowie	" 18 i 19	"

№ 37.

Pomoc dla Uniwersytetu Lubelskiego.

W drugi dzień Zielonych Świątek odbywa się (z zarządzenia Ordynariusza) kolekta po Kościołach na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Nieco później, bo dnia 10 czerwca będzie urządzona zbiórka na rzecz K. U. L. w całym państwie z wyjątkiem Śląska (na skutek zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych).

Z tego powodu zwracam się z serdeczną prośbą do Przewielebnego Duchowieństwa, aby zechciało poprzeć gorliwie i kolektę i zbiórkę.

O pomoc w organizacji zbiórki Rektor uniwersytetu zwrócił się do księży Dyrektorów Akcji Katolickiej i Jeneralnych Sekretarzy S. M. P., które już w ubiegłym roku prawie cały ciężar przeprowadzenia zbiórki wzięły na siebie.

Nie trzeba dowodzić, jak skuteczność akcji zbiorowej będzie zależec od pomocy Przewielebnego Duchowieństwa.

K. U. L. ma wielkie potrzeby. Ma długi do spłacenia, kaplicę do przebudowy, bibliotekę do wybudowania, centralne ogrzewanie, rozbudowę gmachu do wykończenia, obsadę katedr i rozbudowę wydziałów, pomnożenie bibliotek seminaryjnych i głównej, słowem wielkie potrzeby w dziedzinie gospodarczej i naukowej.

Kolekta i zbiórka mogą być w tych pracach wielką pomocą. Uniwersytet medjolański i lowański głównie na kolekcie opiera

swą egzystencję. O taką pomoc Przewielebnego Duchowieństwa Rektor uniwersytetu Lubelskiego usilnie prosi. Odpowiednie wskazówki wyjdą od Dyrektorów Akcji lub Sekretarzy S. M. P. Rektorat K. U. L, również chętnie niemi będzie służył. Kurja Diecezjalna popiera prośbę Rektora.

№ 38.

Rekolekcje w seminarjum duchownem w Łomży.

W bieżącym roku odprawione będą rekolekcje w dwóch serjach. Pierwsza serja 30/7—3 8 — początek 30-go o godzinie 20-ej, zakończenie 3-go rano; druga serja 6—10 VIII — początek 6-go o godzinie 20-ej, zakończenie 10-go rano.

Do I-szej serji należą następujący księża:

Dekanat Łomżyński: Ks. Fr. Wądołowski, ks. Mielnicki, ks. Okuniewski, ks. Jasionowski, ks. Rydzewski, ks. Dobkowski, ks. Rostkowski, ks. Bargielski, ks. J. Tyszka. Dekan. Augustowski: Ks. Jarnicki, ks. Perkowski, ks. Zaręba. Dekan. Czyżewski: Ks. Wiśniewski, ks. Rozpędowski. Dekan. Jedwabiński: Ks. Olszak, ks. Cz. Ostrowski. Dekan. Kolneński: Ks. Tuziński, ks. Strękowski, ks. Płoński. Dekan. Ostrołęcki: Ks. Rejmentowski, ks. Krzewski, ks. Gerwel, ks. Kłoskowski, ks. Żelaźnicki. Dekan. Ostrowski: Ks. Gosiewski, ks. Śniegocki, ks. Samolewicz, ks. Grabowski. Dekan. Sejneński: Ks. Śledziński, ks. Białokoźwicz, ks. St. Wierzbowski. Dekan. Śniadowski: Ks. Wł. Szepietowski, ks. Ramotowski. Dekan. Sokołowski: Ks. Złotkowski, ks. Guzewicz, ks. Puchalski. Dekan. Suwalski: Ks. Łosiewski, ks. Choromański, ks. Hrynkiewicz, ks. Murawski, ks. Sawicki, ks. M. Bieńkowski, ks. J. Roszkowski, ks. Dąbkowski. Dekan. Szczuczyński: Ks. Gawędzki, ks. Kapel, ks. Odejewski, ks. Pęski. Dekan. Teoliński: Ks. Kuklewicz, ks. Borawski, ks. Kotlewski. Dekan. Wąsoski: Ks. Murawski, ks. Krysiak. Dekan. Wysocki: Ks. Polak, ks. Moczydłowski, ks. Żochowski.

Do II-ej serji należą następujący księża.

Dekanat Łomżyński: Ks. Dmochowski, ks. Łuba, ks. Czajkowski, ks. Piaszczyński, ks. Trzaska, ks. Grodzki, ks. Ostalczyk, ks. J. Wierzbowski. Dekan. Augustowski: Ks. Maciątek, ks. Balukiewicz, ks. Zarzecki. Dekan. Czyżewski: Ks. Kamiński, ks. Kraśkowski, ks. Bogacki. Dekan. Jedwabiński: Ks. Żochowski. Dekan.

Kolneński: Ks. Kochański, ks. Klimek, ks. Bagiński, ks. Taładzewicz. Dekan. Ostrołęcki: Ks. Sokołowski, ks. Marcinanis, ks. Warakomski, ks. Sulkowski, ks. Przedpełski. Dekan. Ostrowski: Ks. Mieszkowski, ks. Łapiński, ks. Mizerski, ks. Roszkowski. Dekan. Sejneński: Ks. Węzyk, ks. K. Roszkowski, ks. Dworanowski. Dekan. Śniadowski: Ks. Majewski. Dekan. Sokołowski: Ks. Grunwald, ks. Skrzeczkowski, ks. Wyszomirski, ks. Idźkowski. Dekan. Suwalski: Ks. Barszczewski, ks. Leśniewski, ks. Mieszko, ks. A. Bieńkowski, ks. Przekop, ks. Niedźwiecki, ks. Bargielski, ks. Malinowski. Dekan. Szczuczyński: Ks. Gliński, ks. Niecikowski, ks. Załuska. Dekan. Teoliński: Ks. Pszczółkowski, ks. Borowczyk, ks. Mioduszewski. Dekan. Wąsoski: Ks. Skomoroszko, ks. Boltralik. Dekan. Wysocki: Ks. M. Dąbrowski, ks. Staniszewski.

№ 39

Ubezpieczenie służby kościelnej.

Ministerstwo Opieki Społecznej

Warszawa, dn. 22 marca 1934 r.

№ 409 U. N.

Odpis.

Wstrzymanie egzekucji z tytułu zaległych należności za ubezpieczenie służby kościeln. do d. 30 czerwca 1934.

Do

- 1) Zakładu Ubezp. Pracow. Umysłow.
- 2) Zakł. Ub. Emer. Rob. w Warszawie.

Wobec tego, że do ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. R. P. № 35, poz. 358), obowiązującej od 1 stycznia 1934 r., nie zostało dotąd wydane rozporządzenie wykonawcze, które — między innymi — ma unormować wyczerpująco sprawę pobierania od parafjan składek na wydatki kościelne oraz wskazać sposób ponoszenia przez kościoły zobowiązań z tytułu ubezpieczenia służby kościelnej, Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swego okólnika № 9995/UD z dnia 18 grudnia 1933 r., poleca wstrzymać przeprowadzenie egzekucyj do majątku kościelnego, lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej — do dnia 30 czerwca 1934 r.

Dyrektor Departamentu

(—) J. Wł. Lgocki.

Ministerstwo Opieki Społecznej

№ 409/U. N.

Warszawa, dn. 22 marca 1934 r.

Odpis.

Wstrzymanie egzekucyj z tytułu za-
ległych należności za ubezpieczenie
służby kościeln. do d. 30 czerwca 1934.

Do
Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń
(wszystkie).

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zakomunikowanie Ubezpieczalniom Społecznym, podległym nadzorowi Okręgowego Urzędu, pisma treści następującej:

Wobec tego, że do ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. R. P. № 35, poz. 358), obowiązującej od d. 1 stycznia 1934 r., nie zostało dotąd wydane rozporządzenie wykonawcze, które—między innymi—ma unormować wyczerpująco sprawę pobierania od parafjan składek na wydatki kościelne oraz wskazać sposób ponoszenia przez kościoły zobowiązań z tytułu ubezpieczenia służby kościelnej, Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swego okólnika № 9995/UD z dnia 18 grudnia 1933 r. poleca wstrzymać przeprowadzenie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu za-
ległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej do dnia 30 czerwca 1934 r.

Dyrektor Departamentu
(—) J. Wł. Lgocki.

№ 40.

Liga obrony powietrznej i przeciwgazowej.

Liga obrony powietrznej i przeciwgazowej (L. O. P. P.) organizuje w dniach od 10—17 maja b. r. swój doroczny tydzień propagandowy. Zadaniem Ligi jest zabezpieczenie Ojczyzny przed trującymi atakami nieprzyjacielskimi oraz przygotowanie społeczeństwa do skutecznego przeciwdziałania napaściom gazowym na wypadek wojny.

Ze względu na to zadanie Ligi O. P. P., tak ważne dla Państwa i narodu, proszę WW. Duchowieństwo, aby oddziałom Ligi wedle potrzeby i możliwości udzieliło swej chętniej pomocy.

Łomża, dnia 10 kwietnia 1934 r.

† Stanisław Bp.

№ 41.

Zbiórka na Polską Macierz Szkolną.

Polska Macierz Szkolna ogłasza na dzień 3 maja zbiórkę na Dar Narodowy na prace oświatowe Pol. Macierzy Szkolnej. Ze względu na bardzo pożyteczną działalność Pol. Macierzy Szkolnej Kurja zachęca gorąco WW. Duchowieństwo do wzięcia udziału w powiatowych, miejskich i lokalnych komitetach obchodu 3 maja i popierania zbiórki.

№ 42

Zmiany w duchowieństwie.

Mianowani:

1. Ks. L. Wiśniewski z Nura administratorem w Czyżewie.
2. Ks. J. Radwański " w Rajgrodzie.
3. Ks. Al. Bieńkowski z Kobyłina " w Podżylinach.
4. Ks. L. Żebracki wikariuszem w Nurze.
5. Ks. Prał. H. Tyszka zrezygnował z beneficjum w Rajgrodzie.